

DOI: 10.26693/jmbs04.03.057

УДК 796.062.4

Панькевич Я. А.¹, Афонін В. М.¹, Лещинський О. В.¹, Воронцов О. С.²

СУБ'ЕКТИВНА ДУМКА КУРСАНТІВ-ІНЖЕНЕРІВ ЩОДО ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

¹Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного,
Львів, Україна

²Служба безпеки України, Київ, Україна

0990990@ukr.net

Одним із важливих родів військ у сучасних збройних силах країн світу є інженерні війська. Аналіз сучасних літературних джерел, наукових публікацій свідчать, що наукові дослідження професійної підготовки фахівців інженерних частин і підрозділів останнім часом проводились у дуже незначній кількості. Метою дослідження є визначення відношення курсантів інженерних спеціальностей різних курсів до організації і ефективності фізичної підготовки, яка проводиться з ними продовж навчання у вищому військовому навчальному закладі. У дослідженні взяло участь 115 курсантів. Було проведено тестування загальної фізичної підготовленості з визначенням інтегрованої оцінки за силу, швидкість витривалість і опитування курсантів за розробленою анкету.

У результаті проведеної роботи було визначено, що рівень фізичної підготовленості курсантів інженерних спеціальностей не відрізняється від такого рівня інших військових спеціалізацій і має тенденцію до зниження наприкінці навчання у вищих військових навчальних закладах.

Дослідження показало, що курсанти визнають значення фізичної підготовки для їх військової спеціальності, і для її вдосконалення головним є систематичність занять фізичними вправами, а найбільш корисними фізичними вправами для інженерних професій вони вважають бігові й силові вправи. У той же час більшість бажає займатись ігровими видами спорту.

Службова, професійна діяльність військовослужбовців інженерних підрозділів Збройних Сил України має дуже різноманітний характер в плані рухової активності і фізичних навантажень. У той же час організація фізичної підготовки вказаних категорій військовослужбовців здійснюється за програмами загальної фізичної підготовки, що пропонуються Настановою з фізичної підготовки Збройних Сил України, які практично не враховують специфіку військових спеціальностей інженер-

них підрозділів. Подальші дослідження будуть присвячені створенню класифікації військових інженерних спеціальностей і розроблення для них програми спеціальної фізичної підготовки.

Ключові слова: інженерні війська, фізична підготовка.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано в рамках НДР «Розробка теоретично-методичних засад функціонування системи фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України». Шифр "НФП— 2020".

Вступ. Протягом становлення України як держави у військовій справі за останні десятиліття відбулися перебудови, пов'язані з появою принципово нових видів зброї, бойової техніки та нових військових спеціальностей, що зумовили необхідність внесення змін до організації фізичної підготовки в напрямі підвищення її спеціальної професійної спрямованості [3]. Зміст, характер, терміни проходження служби, умови бойової, навчально-бойової та миротворчої діяльності особового складу різних військових спеціальностей, що становлять штат видів та родів військ, суттєво відрізняються. Це зумовило зміни перебудови організації бойової підготовки військ та диференціацію військово-професійної діяльності особового складу.

Аналіз сучасних літературних джерел [4, 8, 9], наукових публікацій [1, 2, 5], висновки вчених [3, 11, 14]. свідчать, що наукові дослідження професійної підготовки фахівців різних військових спеціальностей інженерних частин і підрозділів останнім часом проводились у дуже незначній кількості, особливо, що стосується військових інженерів. Тому актуальність даного наукового дослідження не викликає сумнівів.

Інженерні війська є дуже важливим родом військ. Перш за все, слід знати, що інженерні війська – це війська переднього краю. В Настанові з

інженерного забезпечення загальновійськового бою [9] вказується, що вони йдуть в бій одночасно з механізованими та танковими підрозділами, а часто і раніше них.

Данілов І. П., Мілютін В. А., Фтемов Ю. О. та ін. зазначають, що саме інженерні війська першими освоювали новітні засоби ведення війни. Інженерні війська єдиний рід військ, для якого війна не кінчається ніколи. Інженерні війська призначені для вирішення завдань інженерного забезпечення бою [4, 8].

Згідно Бойовому Статуту Сухопутних Військ: інженерне забезпечення є одним з видів бойового забезпечення. Інженерне забезпечення бойових дій військ організовується і здійснюється з метою створення військам необхідні умови для своєчасного і скритного висунення, розгортання, маневру, успішного виконання ними бойових завдань, підвищення захисту військ і об'єктів від всіх видів поразки, для нанесення супротивникові втрат, для утруднення дій супротивника [9].

Інженерна підготовка є одним з найбільш важливих предметів бойової підготовки, яка має за мету навчити особовий склад прийомам і способам виконання завдань інженерного забезпечення дій підрозділів в різних умовах бойової обстановки [3, 8].

Категорія бойового забезпечення військ об'єднує фахівців, які знаходяться під безпосередньою дією вогню противника і забезпечують бойові дії мотострільців, танкістів, інших військовослужбовців. Весь спектр особливостей цієї категорії військовослужбовців виявляється в діях саперів, фахівців ремонтних підрозділів, що діють на полі бою, санітарів тощо. Основними завданнями інженерного забезпечення загальновійськового бою є: інженерна розвідка; ортіфікаційне обладнання районів (позицій) військ (сил); влаштування і утримання інженерних загороджень та здійснення руйнувань; підготовка і утримання шляхів руху військ (сил); подолання загороджень і руйнувань та влаштування переходів через перешкоди; влаштування і утримання переправ; експлуатація і технічне прикриття військово-автомобільних доріг; розмінування місцевості і об'єктів; маскування військ (сил) і об'єктів; електропостачання військ (сил) та об'єктів; добування і очищення води та обладнання пунктів водопостачання [9].

Перелічений спектр завдань вимагає від військовослужбовців інженерних спеціальностей високої і різноманітної фізичної підготовленості.

Петрачков О., Поддубний О. Г., Романчук С. В. вказують, що більшість інженерних спеціальностей відносяться до професій з неструктурованим типом діяльності, що пред'являють високі вимоги до професійно важливих якостей людини [12, 13, 16].

Категорія і рівень вимог до фізичної підготовленості військовослужбовців є прийнятним для всіх видів Збройних Сил з властивою ним специфікою. Це дозволяє систематизувати велику кількість військових спеціальностей і вимагає розроблення спеціальних програм фізичного вдосконалення для ефективної професійної служби.

Аналіз інформаційної основи діяльності спеціалістів інженерного профілю показує, що ведучими ознаками специфіки інженерної практики є поліморфність і полівалентність якостей, на які необхідно орієнтуватись при описуванні їх діяльності.

Тому, для розроблення науково-обґрунтованих систем фізичного вдосконалення військовослужбовців необхідно здійснювати комплексний фізичний та психофізіологічний аналіз конкретних інженерних спеціальностей.

Проаналізувавши педагогічний процес організації фізичного виховання в різних вищих військових навчальних закладах України, ми дійшли висновків, що питання формування рухової культури і необхідної фізичної підготовленості різних військових спеціалістів інженерних підрозділів цілеспрямовано не піднімається, конкретні засоби не визначаються.

Мета дослідження. Визначити відношення курсантів інженерних спеціальностей різних курсів до змісту та організації фізичної підготовки, яка проводиться з ними продовж навчання у вищому військовому навчальному закладі.

Методи та організація дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення (для вивчення результатів наукових досліджень вчених щодо піднятої проблеми), педагогічні спостереження (тестування з метою визначення рівня фізичної підготовленості курсантів), анкетування (для визначення думки курсантів щодо значення фізичної підготовки для професійної діяльності), методи математичної статистики (для оброблення результатів тестування і опитування).

Вивчення літературних джерел здійснювалось з метою ознайомлення з фактами, що характеризують сучасний стан досліджуваної проблеми. Проводився збір загальної інформації за проблемою дослідження, використання першоджерел для з'ясування специфіки професійної діяльності підрозділів інженерних військ, вивчення наукових робіт стосовно діяльності військових і цивільних інженерних спеціальностей.

Педагогічне спостереження проводилось у формі аналізу результатів тестування рівня фізичної підготовленості курсантів різних курсів за прийнятою у Збройних Силах України системою оцінювання. Були отримані інтегральні показники комплексної перевірки фізичної підготовленості курсантів за

показниками сили (підтягування на перекладині), швидкості (бігу на 100 м) і витривалості (бігу на 3000 м). Для цього були перевірені 97 курсантів інженерних спеціальностей: 22 курсанти 1 курсу, 24 курсанти 2 курсу, 22 курсанти 3 курсу, 29 курсантів 4 курсу. У відповідях на розроблену анкету з 11 питань, спрямованих на виявлення думки курсантів щодо значення фізичної підготовки для їх майбутньої професійної діяльності і відношення їх до процесу цієї підготовки прийняли участь прийняли участь ще й курсанти випускного курсу ($n = 18$). Анкета була оцінена фахівцями фізичної культури і спорту ($n = 24$). Коефіцієнт конкордації (I) склав 0,84.

Результати дослідження. Спочатку був зроблений аналіз поточних результатів тестування під час іспитів з фізичної підготовки курсантів інженерного профілю протягом чотирьох років навчання.

Як видно з **таблиці 1**, рівень фізичної підготовленості курсантів за результатами курсових іспитів поступово знижується. Рівень загальної фізичної підготовленості курсантів інженерного профілю практично не відрізняється від рівня підготовленості інших військових спеціальностей цього вищого військового навчального закладу (ВВНЗ). Така тенденція до погіршення результатів відмічалась багатьма авторами досліджень – Афонінін В. М. [2], Кузнецовим М. В. [7], Ольховим О. М. [11] та іншими. Це пояснюється тим, що курсанти всіх спеціальностей академії під час навчальних занять виконують ідентичну програму фізичної підготовки.

Таблиця 1 – Результати іспитів з фізичної підготовки курсантів НАСВ інженерного профілю (за 5-ти бальною системою)

Група	1 курс $n = 22$	2 курс $n = 24$	3 курс $n = 22$	4 курс $n = 29$	Середній результат
I К	4,4 ± 0,15	4,3 ± 0,2	4,1 ± 0,23	3,5 ± 0,3	4,07 ± 0,23
II	4,6 ± 0,11	4,5 ± 0,1	4,5 ± 0,15	4,77 ± 0,7	4,62 ± 0,15
Середній результат	4,5 ± 0,12	4,4 ± 0,14	4,3 ± 0,2	4,14 ± 0,23	4,35 ± 0,2

У нашому випадку дивує різний характер динаміки рівня фізичної підготовленості курсантів. Якщо в групі II (інженери-механіки) результати більш стабільні і зростають на випускному курсі, то в групі IК (інженери-командири) вони поступово знижуються від першого курсу і найнижчі на випускному курсі. Враховуючи, що програма занять з фізичної підготовки в обох групах була ідентичною, такий результат трудно пояснити. Можливо, що вагомою причиною тут може бути саме відношення курсантів до дисципліни фізичної підготовки.

Для вирішення поставленого завдання дослідження була розроблена комплексна анкета. В анкетуванні взяли участь 115 курсантів різних курсів ВВНЗ інженерних спеціальностей. В анкеті були поставлені питання, відповіді на які, на нашу думку, можуть сприяти виявленню недоліків в організації фізичної підготовки з курсантами інженерних спеціальностей.

На перше запитання: «чи займались Ви фізичними вправами і спортом до вступу у ВВНЗ?» 85,6% респондентів відповіли позитивно. Тобто певний рівень фізичної підготовленості переважна більшість курсантів першокурсників вже мала.

У той же час рівень своєї фізичної підготовленості тільки половина респондентів відмітила як добрий, а друга – як задовільний.

А на питання «чи вважаєте Ви себе фізично підготовленим на даний момент для ефективного виконання завдань військового навчання та професійної діяльності?» вже біля 8% курсантів (1–2 курсів) констатували недостатню фізичну готовність.

86,5% курсантів вважають, що заняття фізичними вправами і спортом сприяють формуванню навиків спілкування, взаємовиручки, взаємодопомоги і створенню здорової моральної атмосфери у військовому колективі на етапі первинного навчання. Та все ж таки більше 14% курсантів так не вважають.

Майже 90% респондентів вважають, що фізичні та вольові якості, розвинені у процесі занять фізичними вправами та спортом позитивно впливають на виконання завдань навчання, служби та у повсякденній діяльності. При цьому більший відсоток позитивних відповідей надали курсанти старших курсів, а негативних (до 17,5%) – курсанти 1–2 курсів.

На наступне питання (**табл. 2**) відповіді розподілилися наступним чином.

На перше місце курсанти поставили витривалість, що цілком узгоджується з практикою фізичної підготовки у ВВНЗ та результатами наукових досліджень з військовослужбовцями різних військових

Таблиця 2 – Результати відповідей курсантів на питання «Які фізичні якості більше сприяють розвитку загальної фізичної підготовленості на етапі первинного навчання?» у %

Відповіді	1 курс $n = 22$	2 курс $n = 24$	3 курс $n = 22$	4 курс $n = 29$	5 курс $n = 18$	Середнє $n = 115$
Витривалість %	64,8	45,8	48,6	46,6	47,4	50,6
Сила %	17,6	29,2	22,8	20,9	21,0	22,3
Швидкість %	17,6	16,6	17,1	11,6	15,8	15,7
Спритність %	–	8,4	11,5	20,9	15,8	11,3

спеціальностей. Більшу вагу витривалості надали курсанти першого курсу як якості, найменш у них розвинутої і яка потребує більшого часу для розвитку й вдосконалення.

На наступне питання респонденти надали такі відповіді.

Більшість курсантів (44,3%) вважають, що найбільший вплив на рівень їх фізичної підготовленості здійснюють систематичні самостійні заняття. У той же час курсанти старших курсів наголошують на необхідності підвищення вимог з боку командирів щодо рівня фізичної підготовленості їх підлеглих (табл. 3).

Наступне питання пояснює бажання курсантів самостійно займатись фізичними вправами та спортом.

Як видно з відповідей, найбільше курсантів приваблюють спортивні ігри, силові види спорту і легка атлетика. Бажання займатися багатоборством військово-спортивного комплексу зростає на старших курсах. Це може бути пов'язане з бажанням краще підготуватись до державних, випускних іспитів за вправами, які входять у комплексну оцінку з фізичної підготовки (табл. 4).

Позитивне відношення до занять фізичними вправами на тренажерах відмітили понад 77% респондентів, посереднє і байдуже ставлення до таких занять показали 14% і 5%. Але були і курсанти з негативним відношенням до роботи на тренажерах (біля 4%).

У той же час 86,4% курсантів вважають, що для вдосконалення базової фізичної підготовки добре сприяє біг на середні і довгі дистанції (3–8 км).

Ця думка підтвердилась і при відповідях на наступне питання.

Ці результати опитування показують, що у курсантів інженерних спеціальностей якоїсь визначеної думки на рахунок найбільш сприятливих для їх професійної діяльності фізичних вправ немає. Тут представлені вправи з арсеналу запропонованих під час занять з фізичної підготовки або самостійної роботи курсантів при виконанні навчальної програми у ВВНЗ (табл. 5).

Таблиця 3 – Результати відповідей курсантів на питання «За рахунок чого можливо підвищити фізичну підготовленість курсантів на 1–2 курсах навчання?» у %

Відповіді	1 курс n = 22	2 курс n = 24	3 курс n = 22	4 курс n = 29	5 курс n = 18	Середнє n = 115
Підвищення нормативів з фізичної підготовки %	28,6	–	14,8	8,7	5,5	11,5
Застосування засобів спеціальної фізичної підготовки %	7,1	14,3	29,6	19,6	15,5	15,2
Застосування засобів загальної фізичної підготовки з перевагою силових вправ %	21,4	28,6	7,8	21,2	16,6	19,1
Систематичні самостійні заняття фізичними вправами та спортом %	42,9	42,8	40,0	51,3	44,6	44,3
Підвищення вимог командирів до фізичної підготовленості курсантів %	0	13,3	7,8	8,7	17,8	9,9

Таблиця 4 – Результати відповідей курсантів на питання «Яким видом спорту Ви хотіли б займатись під час навчання на молодших курсах?» у %

Відповіді	1 курс n = 22	2 курс n = 24	3 курс n = 22	4 курс n = 29	5 курс n = 18	Середнє n = 115
Легка атлетика %	25,6	17,6	26,1	21,8	-	18,3
Спортивні ігри %	46,1	35,2	40,1	32,6	60,0	42,9
Силові види спорту %	25,6	27,6	19,6	26,2	10,1	21,8
Багатоборство ВСК %	–	11,9	5,0	8,4	21,1	9,3
Інші види спорту (бокс, боротьба, самбо, плавання)	2,7	7,6	9,2	11,0	8,8	7,7

Таблиця 5 – Результати відповідей курсантів на питання «Які фізичні вправи найбільше сприяють вдосконаленню професійної підготовленості військовослужбовців інженерних підрозділів?» у %

Відповіді	1 курс n = 22	2 курс n = 24	3 курс n = 22	4 курс n = 29	5 курс n = 18	Середнє n = 115
Біг на 3–5 км %	28,6	19,5	41,9	16,1	20,5	25,32
Силові вправи %	19,1	23,3	19,4	29,0	20,5	22,3
Боротьба %	14,3	13,3	6,5	14,5	10,2	11,8
Бокс %	–	3,9	3,1	–	10,2	3,4
Вправи з обтяженням %	–	6,6	3,1	6,5	7,9	4,8
Смуга перешкод %	23,8	13,3	13,0	16,1	20,5	17,3
Спортивні ігри %	14,2	20,1	13,0	17,8	10,2	15,1

Обговорення результатів. Нами підтверджено висновки науковців [1, 4, 5, 13], що навчально-бойова діяльність особового складу *інженерних підрозділів* пов'язана з керуванням спеціальними машинами та механізмами та їх обслуговуванням. Робота більшості військовослужбовців інженерних спеціальностей (саперів, понтонерів, дорожників, маскувальників та інших) вимагає переважного розвитку сили, силової витривалості, вдосконалення навичок піднімання та перенесення різних важких предметів, дій на воді та під водою.

Наші дослідження не суперечать даним Данілова І. П., Ольхового О. М., Поддубного О. Г. та інших, що спеціальна фізична підготовка особового складу *інженерних підрозділів* і частин розкриває свій зміст у наступних завданнях:

- оволодіння навичками подолання перешкод з одночасним підніманням і перенесенням важких предметів, посадки і висадки у автомобіль;
- переважний розвиток сили, силової витривалості і спритності;
- розвиток зорової реакції і рухової координації.

За результатами наших досліджень визначено, що у зв'язку з особливостями бойової діяльності інженерних підрозділів у процесі їх фізичної підготовки мають вирішуватися наступні спеціальні завдання:

- переважний розвиток загальної і силової витривалості;
- оволодіння навичками подолання перешкод польового і міського типу, подолання водних перешкод, гірської підготовки;
- для військовослужбовців, які працюють у штабах і управліннях сприяння підвищенню працездатності в умовах обмеженої рухової активності.

Для кращої спеціальної фізичної підготовки курсантів, що навчаються за цими спеціальностями, необхідно приділяти більше уваги видам спорту, які розвивають переважно загальну витривалість і силу: лижному спорту, легкій атлетиці (особливо спортивній ходьбі, бігу на середні та довгі дистанції), плаванню, велоспорту, спортивним іграм, а також важкій атлетиці, боротьбі, окремим гімнастичним вправам. Крім того, при професійно-прикладній фізичній підготовці курсантів слід передбачати засвоєння ними низки навичок, які сприяють підвищенню продуктивності праці. Такі навички майбутні офіцери-інженери можуть придбати в одно і багатоденних туристичних походах, на заняттях спортом з орієнтування, альпінізмом [5, 12, 14].

Підсумовуючи сказане вище можна зробити висновок, що службова, професійна діяльність вій-

ськовослужбовців інженерних підрозділів Збройних Сил України має дуже різноманітний характер в плані рухової активності і фізичних навантажень. У той же час організація фізичної підготовки вказаних категорій військовослужбовців здійснюється за програмами загальної фізичної підготовки, що пропонуються Наставною з фізичної підготовки Збройних Сил України, які практично не враховують специфіку військових спеціальностей інженерних підрозділів [10].

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні **висновки**:

1. Фізична підготовка курсантів інженерних військ здійснюється за загальновійськовими програмами і не має спеціальної спрямованості з урахуванням специфіки бойової діяльності інженерних спеціальностей.
2. Курсанти в цілому визнають значення фізичної підготовки для їх майбутньої військової діяльності, але не мають чіткого уявлення про пріоритетний напрямок розвитку фізичних якостей – сили, швидкості, витривалості.
3. Більшість курсантів визначають, що для вдосконалення фізичної підготовленості головним є систематичність занять фізичними вправами.
4. Понад 50% курсантів вказали, що витривалість найбільше сприяє розвитку загальної фізичної підготовленості. Але більшість рухових дій інженерних спеціальностей пов'язано з проявом сили і силової витривалості.
5. Найбільш корисними фізичними вправами для інженерних професій курсанти вважають бігові й силові вправи, у той же час більшість бажає займатись ігровими видами спорту.
6. Чіткої уяви про систему фізичної підготовки інженерних спеціальностей у курсантів не сформовано, але вони визнають, що заняття фізичними вправами і спортом сприяють формуванню навичок спілкування, взаємовиручки, взаємодопомоги і створенню здорової моральної атмосфери у військовому колективі.

Перспективи подальших досліджень. Таким чином, дослідження показало, що курсанти визнають значення фізичної підготовки для їх військової спеціальності, але чіткого уявлення про систему і напрями в плані професійної прикладності такої підготовки не мають. Враховуючи, що інженерні війська мають дуже широкий спектр військових спеціальностей з різним характером рухової діяльності (від малорухливих з малими зусиллями до потужних у силовому і руховому плані) метою подальших досліджень буде створення класифікації військових інженерних спеціальностей і розроблення для них програми спеціальної фізичної підготовки.

References

1. Aleshev NA. *Formirovanie professionalno znachimyykh kachestv u budushikh inzenеров sredstvami fizkulturno-sportyvnoy deyatel'nosti*: Abstr. PhDr. (Ped.). Yoshkar-Ala; 2007. 23 p. [Russian]
2. Afonin VM, Ena MO, Pozilujko PV. Fizychna pidgotovlenist maybutnich ofizeriv Zbroynykh Syl Ukrainy. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy*. 2015; 20(2): 185-90. [Ukrainian]
3. Borodina UA. Tendenzii izmenenija trebovanij professionalnoj dejatel'nosti I organizazyi systemy fizicheskoy podgotovki kursantov i slushatelej VVUZov inzenerno-tekhnicheskogo profilija. *Fizicheskoe vospitanie studentov tvorcheskikh spezialnostej*. 2007; 3: 15-29. [Russian]
4. Danilov IP. *Inzenerna pidgotovka. Navchalnyj posibnyk*. Lviv: NASV; 2016. 552 p. [Ukrainian]
5. Egorycheva EV, Musina SV. Formation of professionally significant personal qualities with the help of the chosen type of motor activity. *Volgograd: Proceedings of the Volgograd State Technical University, a series of new educational systems and teaching technologies at the university*. 2009; 10(58): 49-52. [Russian]
6. Zhembrovsky SM. Factor, so-called efficiency of the process of training and professional activities of the department of the land bureau. *Theory and the method, which is a kind of a way to work*. 2009; 2: 73-7. [Ukrainian]
7. Kuznetsov MV, Afonin V, Fedak S. Physical cadet camp - candidates to teenagers For special operations of the Ukrainian forces. *Young scientific journalist of the European National University and the Forest of Ukraine*. 2016; 24: 30-4. [Ukrainian]
8. Milutin VA, Ftemov YuO, Pavlyuchik VP, Kutska OM. *Engineering support of a joint battle: Navchalny Assistant*. L: DIA; 2010. 164 p. [Ukrainian]
9. *Nastanova of the engineering reserve of the Formation Forces of Ukraine*. Kiev: General Staff of the Ukrainian SS; 2010. 170 p. [Ukrainian]
10. *Nastanova from fizicheskoy podgotovki at the Forward Forces of Ukraine (NFP-2014)*. Kiev: Defense of Ukraine; 2014. 158 p. [Ukrainian]
11. Olkhovy OM. Concepts of professionally hidden systems of the physician training. *Modern campus and prospects for the development of personal training in the military combat systems in the combat combat systems*. 28-29 Nov 2013 p. Kyiv: MOU, 2013. 2013: 21-30. [Ukrainian]
12. Petrachkov O. Analiz vza vmozv'yazku mizh physical education and professional training in all military services in Russian specialties. *Theory and methods of physical training and sports*. 2007; 4: 67-9. [Ukrainian]
13. Poddubny OG, Suhorada GN, Kirpenko VN. Differential approach to the physical training of servicemen of various professional groups depending on the conditions and requirements of military professional activities to their physical condition. *Physical education of students*. 2009; 2: 79-83. [Russian]
14. Romanchuk VM. *Oburuntuvnya Zmistu and Organizational Forms of Physical Training of Cadets in Most Important School Foundations of the Technical Profile*: Dis. PhDr. (Physical Ed&Sport.). Zhytomyr; 2007. 196 p. [Ukrainian]
15. Romanchuk SV, Oderov AM, Fedak SS, Afonin VM, Lesko OM. Doskidzhennya sub'ektivnoi dymmki uchashchikov boyovih diy schrodo important vystvosti fizichnoy pidgotovlenosti vijskovosluzhbovtsov. *Naukovy chasopys, Seria 15 "Naukovo-pedagogical problems and physical culture / physical culture and sport"*. 2017; 5K(86): 286-92. [Ukrainian]
16. Romanchuk S, Shlyamar I, Klimovich V. Povivnilnyi analiz fizichnoy pidgotovlenosti cadets of the VNZ of the Ground Vijsk riznih specials. *Young Sport of Science of Ukraine*. 2012; 16(2): 166-70. [Ukrainian]

УДК 796.062.4

СУБЪЕКТИВНОЕ МНЕНИЕ КУРСАНТОВ-ИНЖЕНЕРОВ ОТНОСИТЕЛЬНО СОДЕРЖАНИЯ И СТРУКТУРЫ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ В ВВНЗ

Панькевич Я. А., Афонин В. М., Лещинский О. В., Воронцов О. С.

Резюме. Одним из важных родов войск в современных вооруженных силах стран мира есть инженерные войска. Анализ современных литературных источников, научных публикаций свидетельствуют, что исследования профессиональной подготовки специалистов инженерных частей и подразделений в последнее время проводились в очень незначительном количестве. Целью исследования является определение отношения курсантов инженерных специальностей разных курсов к организации и эффективности физической подготовки, которая проводится с ними на протяжении учебы в высшем военном учебном заведении. В исследовании приняло участие 115 курсантов. Было проведено тестирование общей физической подготовленности с определением интегрированной оценки за силу, скорость выносливость и опрос курсантов по разработанной анкете.

В результате проведенной работы было определено, что уровень физической подготовленности курсантов инженерных специальностей не отличается от такого уровня других военных специализаций и имеет тенденцию к снижению в конце учебы в ВВНЗ.

Исследование показало, что курсанты признают значение физической подготовки для их военной специальности, и для ее совершенствования главным является систематичность занятий физическими

упражнениями, а наиболее полезными физическими упражнениями они считают беговые и силовые упражнения, В то же время большинство желает заниматься игровыми видами спорта.

Служебная, профессиональная деятельность военнослужащих инженерных подразделений Вооруженных Сил Украины имеет весьма разнообразный характер в плане двигательной активности и физических нагрузок. В то же время организация физической подготовки указанных категорий военнослужащих осуществляется по программам общей физической подготовки, предлагаемых Руководством по физической подготовке Вооруженных Сил Украины, которые практически не учитывают специфику военных специальностей инженерных подразделений. Дальнейшие исследования будут посвящены созданию классификации военных инженерных специальностей и разработки для них программы специальной физической подготовки.

Ключевые слова: инженерные войска, физическая подготовка.

UDC 796.062.4

Subjective Opinion of Cadets-Engineers on the Content and Structure of Physical Training in Higher Military Educational Institutions

Pankevich Y. A., Afonin V. M., Leschinsky O. V., Vorontsov O. S.

Abstract. One of the most important forces in the modern armed forces of the world is the engineering troops. Analysis of modern literary sources and scientific publications shows that scientific studies of professional training of engineer units and subdivisions have recently been conducted in very small numbers.

The purpose of the study was to determine the ratio of cadets of engineering specialties of different courses to the organization and effectiveness of physical training conducted when continuing education in a higher military educational institution.

Material and methods. The study was attended by 115 cadets. A general physical fitness test was conducted, with the definition of an integrated assessment for strength, endurance and cadet polling according to the developed questionnaire. The study showed that cadets recognize the importance of physical training for their military specialty, and for the sake of its improvement. The main thing is the systematic exercise, and the most useful exercises for engineering professions, they consider racing and strength exercises. At the same time, most people wish to engage in gaming sports.

Results and discussion. Physical training of engineer cadets is carried out according to general military programs and does not have a special orientation taking into account the specifics of combat activity of engineering specialties; cadets do not have a clear idea of the priority direction of development of physical qualities - strength, speed, endurance. Most of the students determine that the main thing is to improve the physical fitness of systematic exercise; more than 50% of students indicated that endurance most contributes to the development of overall physical fitness. But most of the motor activity of engineering specialties is associated with the manifestation of strength and strength endurance; a clear idea of the system of physical training of engineering specialties in cadets is not formed, but they understand that training and exercise contribute to the formation of communication skills, mutual assistance, mutual assistance and the creation of a healthy moral atmosphere in the military team.

Conclusions. Thus, the study showed that the students did not have a clear idea of the system and directions in terms of professional application of physical training. Taking into account that engineering troops have a very wide range of military specialties with different types of motor activity (from moving with small efforts to powerful in force and motor plan), further research will concern the creation of a classification of military engineering specialties and the development of a special training program for them.

Keywords: engineering troops, physical training.

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 10.01.2019 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування